

EGYSZERŐSÍTETT UTÁSZKARD - 1915 M

Kenyeres Dénes alezredes
Szentgyörgyi Dezső Harcászati Repülőezred, Kecskemét

Zrínyi Miklós írta egykoron:

"Nem írom pennával,
Fekete tentával,
De szablyám élivel,
Ellenség vérivel
Az én örök híremet."

S a műszaki katona a XX. század elején már nem karddal írta be a nevét a magyar hadtörténelembe. A műszaki (utász) katona szakmai szolgálatával, a véres, kegyetlen munkája végzése során - a munkáját jól, magasfokon elvégezve - írta be nevét a magyar hadi történelembe. Ehhez a szakértelemhez már nem volt fontos az éles kard. Az első világháború kitörésekor a hadseregek fegyverzetéhez még hozzátartozott az ősi fegyver - a kard. Ez képezte még a magyar huszárság fegyverét is. A gyalogság és a lovasság tisztjei a háború első éveiben még kivont karddal vezették rohamra, s így a hősi halálba katonáikat.

A kard napjai azonban már meg voltak számlálva. A lőfegyverek korában ezzel az ősi eszközzel már nem lehetett sem ütközetet, sem csatát nyerni. A kard is elvesztette jelentőségét. Ahol a használata még valamennyire indokolt volt, ott módosítással újabb típusú kardot rendszeresítettek. Ilyen volt a műszaki szakcsapat is. A korábbi típushoz viszonyítva egyszerűsítést, könnyítést hajtottak végre az 1853 M utász szablyán, így került rendszeresítésre az első világháború idején - 1915-ben - az Osztrák-Magyar Monarchia hadseregében a szabványostól eltérő, egyszerűsített utászkard. A fegyvert a műszaki csapatokon kívül, a Műszaki Katonai Akadémia hallgatói, és a katonai főreáliskolák növendékei is viselték.

Az egyszerűsített utászkard leírása:

Ez a vágófegyver már kevésbé kardszerű. Alakja is eltér az ősi magyar fegyver jellegzetes formájától. A penge mindkét oldala sima, nincs rajta vércsatorna. Az egyik oldalán "R"-betű (a készítő mesterjegye), a másik oldalán - ugyancsak a markolat közelében - csillag formájú beütés látható. A penge egyenes, hegyes, csak az egyik fele fokéles, így főleg vágásra alkalmas. A penge végén a fok le van keskenyítve, mely ott kétélűséget biztosít, mintegy 77 mm hosszban. A markolat alatt "S"-alakú háritólap helyezkedik el. A

markolatvas mindkét oldalára fa fogantyú van felerősítve, három darab szegecs segítségével. A markolat ívelt.

A kardot fém (vas) hüvelybe rejtették. A hüvely felső végén szegeccsel illesztették be a szájnyílást, alája kampó van forrasztva, mely a "papucsba" való rögzítése szolgál. A bőrből készült felső nyílásán kellett a derékszíjra illeszteni. A derék baloldalán lehetett hordani. A penge viszonylag puha vasból készült, nem volt sem krómozva, sem polírozva.

A kard adatai, méretei:

- teljes hossza 548 mm;
- a penge hossza 390 mm;
- a penge szélessége 41 mm;
- a penge vastagsága (a fokánál) 7 mm;
- a markolat hossza 150 mm;
- a kard teljes tömege 1.2 kg;
- a hüvely tömege 0.31 kg;
- a penge tömege a markolattal 0.89 kg;
- a hüvely szélessége 47 mm;
- a hüvely vastagsága 17 mm;
- a hüvely hossza 396 mm.

A kard nagyságához viszonyítva nehéz fegyver volt. Súlya révén alkalmas volt ütésre, vágásra, drótakadályok, vezetékek vágására, rombolására. De még kő, vályog, föld erődítési építmények bontására is lehetett használni. Végszükség esetén esetleg fa vágására, hasítására is alkalmazható volt. Az utász katonák ennek ellenére nem nagyon szerették viselni nagy súlya, és nem éppen "szép" külleme miatt.

Az 1915 M utászkard viselését az I. világháború után megszüntették, majd kivonták a rendszerből. Sok példány megmaradt belőlük, a legtöbb ma magán és közgyűjtemények tulajdonát képezi. A felvételt Szrenkó Gábor (Kecskemét) készítette, melyért a szerző ezúton is köszönetét fejezi ki.

Felhasznált irodalom:

1. Dr. Csillag Ferenc: Kardok történelmünkben (Zrínyi Katonai Kiadó, Budapest, 1971.)

2. Lugosi József - Temesvári Ferenc: Kardok (Zrínyi Katonai Kiadó, Budapest, 1988.)

3. Lugosi József: A kardfélék Magyarországon a szabványosítás kezdetétől napjainkig (Hadtörténelmi Múzeum értesítője 2., Budapest, 1987.)

----- * * * -----

A MŰSZAKI KATONAI KOZLONYBEN 1996-BAN MEGJELENT
CIKKEK ÉS TANULMÁNYOK

ERŐDÍTÉS-ALCAZAS

Számítási eljárás a többszintes épületek romosodási folyamatának prognosztizálására és a keletkező romterhelések meghatározására (Dr. Veress Róbert) 1996/1. 29-47.p.

Erődítési mintakert Csobánkán (Horváth Tibor, Wanczel Gábor) 1996/1. 51-54.p.

Számítási eljárás az épületek védelemre való alkalmasságának értékelésére és erődítési berendezésük feladatainak meghatározására (Dr. Veress Róbert) 1996/2. 14-25.p.

Gondolatok a védelem erődítési munkáiról (Dr. Léka Gyula) 1996/2. 26-38.p.